

HANNU ITKONEN

RAUHANKYYHKYJÄ JA TYKINLAUKAUKSIA:

Valittuja paloja olympialiikkeestä

Kansainväliset urheilujohtajat ovat vakuutelleet, kuinka olympialiike edistää monin tavoin rauhaa ja kansojen välistä yhteisymmärrystä. Liikkeen rauhan ja kansainvälisyyden symbolit kyyhkyineen ja olympiarenkaineen ovat levinneet maapallon kaikkiin kolkkiin. Olympialiikkeen varjopuolella on myös riideltä ja miteltä voimia muussakin kuin reilun pelin hengessä.

Jo antiikin olympialaisissa rikottiin sääntöjä. Vilpistelun muotona tunnettiin muun muassa lahjonta, jolloin kunniaa ja mainetta ostettiin rahalla. Tunnettu on esimerkiksi ateenalaisen **Kallippoksen tapaus**. 332 eKr. pidetyissä kisoissa kyseinen kilpailija solmi vastustajiensa kanssa sopimuksen viisiottelun voitosta. Oma lukunsa on kisojen väkivaltaisuus. Nyrkkeilyn kuolemantapausten vuoksi oli säädettävä laki, jonka mukaan urheilukilpailuissa aiheutettua kuolemaa ei pidetty tappona.

Tunnetaanpa olympialaisten alkuajoilta myös omat boikottinsa. Vuonna 394 jKr. Rooman keisari kielsi olympiakisojen järjestämisen. Syiksi kristitty keisari esitti kreikkalaisten orjuuteen perustuvan yhteiskuntajärjestelmän, valtioiden väliset poliittiset erimielisyydet ja kisojen rappeutumisen ammattilaisten keinottelijoiden ilmestyessä näyttämölle. Kristillisen kirkon piirissä esitettiin myös näkemyksiä, joiden mukaan olympialaiset olivat muodostuneet pakanalliseksi juhliksi.

Käynnistysvaikeudet

Nykyajan olympialiikkeen synnyttivät eurooppalaiset ja pohjois-amerikkalaiset urheilupiirit. 100-vuotiaaksi ehtineen olympialiikkeen ensimmäisiin kisoihin liittyivät jo omat ongelmansa. Ruotsalainen urheiluhistorioitsija **Jan Lindroth** on nostanut esiin käytyä kädenvääntöä.

Olympialaisten alkuaikoina kilpailunormistot olivat varsin ohuita. Niinpä sääntökysymyksissä ilmeni jatkuvaa tulkinnallisuutta. Myös kisojen järjestelyihin liittyivät omat ongelmansa ja kulloistenkin toimeenpanijoiden muuttuvat tulkinnat.

Normistojen selkiintymättömyys vaikutti myös siten, että eri maiden urheiluväellä oli poikkeavia käsityksiä. Yhdysvalloissa suosittiin erikoistumista ja yksilöllisyyttä samanlaisesti, kun muualla vannottiin monipuolisen ruumiinhallinnan ja yhteisharjoitusten nimiin. Lake Placidin olympialaisten järjestelyt aiheuttivat sen, että "jääkenttiemme Nurmi" ja kaksien edellisten kisojen luistelukuningas **Clas Thunberg** ei lähtenyt kisoihin. Luisteluissa nimittäin startattiin matkaan yhteislähtönä.

Alkuaikoina olympialaisten oli myös vaikea löytää omaa paikkaansa. Maailmannäyttelyjen yhteydessä järjestetyt kisat joutuivat vähäteltyyn asemaan kaiken muun hulinan laitamille. Muun muassa Pariisiin, St. Louisin ja Lontoon kisojen suhteen kävi juuri näin. Maailmannäyttelyjen yhteydessä pidetyt kisat johtivat myös toisenlaisiin ongelmiin. Esimerkiksi Pariisin kisat kestivät useita kuukausia. Järjestäjien oli jopa mietittävä, mitä lajeja kisojen ohjelmaan otettiin. Näytöslajeina mukaan mahtuivat muun muassa hengenpelastus, onginta ja ilmapurjehdus.

Lajivalinta on ollut kisojen jatkuva päänsärky. Esimerkiksi voimistelussa törmäsivät vastakkain lingiläisen suuntauksen ja turnariväen käsitykset. Varsinkin arvosteluun erilaiset näkemykset vaikuttivat ja tätä kautta myös riidat tulivat pohjustetuiksi. Erityisen ongelmallisiksi muodostuivat kisojen yhteydessä pidettyjen kulttuuriolympialaisten lajivalinnat ja taideteosten arvostelut.

Olympialiike tarjosi kentän kansakuntien väliselle kilpailulle. Vaikka olisi korostettukin yksittäisten urheilijoiden ja joukkueiden suorituksia, löytyivät pian myös kansojen paremmuutta mittailevat pistekirjurit. Kansallisvaltioiden kilpaillessa keskenään ei olympialiike ole koskaan päässyt irti nationalistisistakaan virityksistä.

Olympialiikkeen tehtävät

Olympialiikkeeseen on kohdistunut erilaisia odotuksia. Jo nykyaikaisen olympialiikkeen perustanlaskija ranskalainen **Pierre Fredi eli paroni de Coubertin** määritteli olympialaisten tehtäviä. Aristokraattisen kasvatuksen saaneen paronin ajatukset tuntuvat tänä päivänä väistämättä vanhahtavilta. Esimerkiksi urheilun tehtäväksi paroni näki kansojen erilaisuuden osoittamisen ja tätä kautta myös eriarvoisuuden oikeuttamisen.

Olympialiikkeen perustajien näkemykset länsimaisen sivilisaation ylivoimaisuudesta ilmenivät myös olympialaisten oheisohjelmissa. Vuoden 1904 St. Louisin kisojen yhteydessä järjestettiin niin sanotut antropologiset olympialaiset. Tavoitteena oli tutkia, kuinka "hallitsevan valkoisen rodun" ulkopuoliset miehet urheilevat. Lainaus Suuresta olympiateoksesta kuvastaa myös sitä häpeää, jota olympialiike on saanut tuntea myöhemmin:

"Mukana oli luonnonvaraisina eläviä neekereitä, negriittoja, intiaaneja, malaijeja, patagonialaisia, syyrialaisia, tataareja, jne. Joukossa oli myös erirotuisia kääpiöitä kuljetettuina paikalle eri puolilta maapalloa.

Olkoonkin että nykyaikainen olympialiike oli St. Louisin olympiakisojen päivinä 1904 vielä hyvin nuori ja itseään etsivä, tarjoaisi antropologisten päivien järjestämisoikeuden myöntäminen ja järjestäminen mahdollisuuden mitä monipuolisempaan mietiskelyyn. Tässä yhteydessä riittänee kysymys: miten KOK saattoi heti tuoreeltaan tahrata peruskirjansa rotujen erottelemattomuutta käsittelevän kohdan osalta ja miksei 'jalo paroni' Pierre de Coubertin rientänyt estämään olympialaista kokeilua ihmisillä, kun amerikkalaisten ymmärrys ei riittänyt tälle tasolle?"

Tuomio antropologisille olympialaisille on ollut ankara. Vinon katseen voi kohdistaa myös vuonna 1977 painettuun olympiateoksen tekstiin.

Nykypäivän ymmärryksen näkökulmasta "rotukysymykset" ovat olleet myöhemminkin kyseenalaisesti olympialiikkeen liepeillä. "Hallitsevan valkoisen rodun" menettäessä menestymisensä yksinoikeutta nimettiin "muut" aluksi poikkeusyksilöiksi. Myöhemmin vuosikymmeninä on alettu etsiä "rodullisia erityispiirteitä", joiden avulla esimerkiksi mustat urheilijat ovat saavuttaneet ylivertaisen asemansa tietyissä kilpakenttien lajeissa.

Nationalismi ja järjestelmäkilpailu

Olympiakisat ovat tarjonneet kentän myös nationalistisille pyrkimyksille. Selvin esimerkki löytyy vuoden 1936 Berliinin olympialaisista. Saksalaisten asettama tavoite "arjalaisen rodun" ylivertaisuuden osoittamisesta toteutui sikäli, että Saksa olikin kotikisojensa menestyksekkäin maa. Saksan menestyksen ja samalla **Hitlerin** vallan pönkittämiseksi tehtiin suururakka. Vuotta ennen kisoja ministerit **Frick** ja **Goebbels** vetosivat kansaan korostamalla, että saksalaiset ovat paitsi runoilijoiden ja ajattelijoiden myös urheilijoiden kansaa. Asetetut tavoitteet johtivat aina koululiikunnan uudelleen organisointiin saakka.

Kansakuntien kilpailun ja oman erinomaisuuden osoittamisesta on omat kokemuksensa myös suomalaisilla. Onpa urheilun vahvaa asemaa osana yhteiskuntaamme selitetty juuri urheilun kansallisvaltiota rakentavan ominaisuuden avulla. Kyvykkyytämme on osoitettu myös laskennallisin keinoin. Kansakuntien saavutusten suhteuttaminen väestömääriin on tuottanut lukuja, joiden mukaan Suomi on olympiahistorian menestyksekkäin kansakunta.

Yhteiskuntajärjestelmien välinen kilpailu käynnistyi sosialististen maiden tultua mukaan olympia-areenoille. Jo ensimmäisiin olympiakisoihinsa Helsingissä 1952 osallistunut Neuvostoliiton joukkue korjasi suuren potin. Maan 71 mitalia silloisella lajiohjelmalla ei ollut vähäinen saavutus. DDR:ssä olympiamenestystä tavoiteltiin erikoistumalla vähemmän suosittuihin lajeihin. Muun muassa kelkkailu ja ampumahiihto kasvattivat maan olympiasaalista runsaasti.

Urheilukenttien saavutuksia mitaleineen ja pisteineen voidaan mitata yksiselitteisen tarkasti. Juuri sosialistiset maat pyrkivät osoittamaan nousevilla menestyskäyrillään yhteiskuntajärjestelmänsä paremmuutta. Urheilu pääsi myös ideologian palvelukseen. Kuuban päämies **Fidel Castro** nimesi maansa lentopalloilijoiden voiton USA:n joukkueesta paitsi urheilulliseksi myös psykologiseksi, patrioottiseksi ja vallankumoukselliseksi voitoksi. Mestarijuoksija **Alberto Juantorena** sanoi juoksevasa menestystä "vallankumouksen ja Fidel Castron kunniaksi".

Poliittinen kenttä

Olympialiikkeen piirissä on myös politikoitu. Kovimmillaan kamppailu on ollut, kun on tehty päätöksiä kisoihin osallistumisesta. Olympialiikkeen päätöksiin on evätty mailta mahdollisuus osallistua kisoihin. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen suljettiin viisi "keskusvaltiota" sotasyylisiksi nimettyinä olympialaisten ulkopuolelle. Bulgaria, Itävalta, Saksa, Turkki ja Unkari jäivät ilman olympialaista kutsua. On myös arveltu, että sodan seurauksena palkittiin Belgia, Ranska ja Hollanti omilla olympialaisilla. Toisen maailmansodan jälkeen hävinneet Saksa ja Japani eivät saaneet osallistua Lontoon olympialaisiin. Samoien kisojen ulkopuolelle jäivät viisumivaikeuksien vuoksi Bulgaria ja Romania.

Kisoista on jääty pois myös maiden tekemin omin päätöksin. Melbournen vuoden 1956 kisoista jäi pois seitsemän maata perusteluinaan maailmanpoliittinen tilanne ja Unkarin kansannousun tapahtumat. Poissa olivat Egypti, Espanja, Hollanti, Irak, Kiinan kansantasavalta, Libanon ja Sveitsi. Vuonna 1968 Neuvostoliiton ja muiden Varsovan liiton maiden miehitettyä Tšekkoslovakian vaadittiin Helsingin kisojen sankarin **Emil Zátopekin** johdolla viiden maan sulkemisesta olympialaisten ulkopuolelle. Hanke ei johtanut muihin toimenpiteisiin. Tšekkoslovakian olympiakomitea peruutti edellisenä vuonna esitetyn julistuksen.

Montrealin kisojen olympiaboikotti vuonna 1976 johti siihen, että kisoista jättäytyi pois kaikkiaan 28 valtiota. Afrikkalaisten lisäksi kisoista jäivät pois Irak, Sri Lanka ja Guyana. Syynä mustan Afrikan kisoista vetäytymiseen oli syrjintäpolitiikkaa harrastavan Uuden-Seelannin mahdollisuus osallistua olympialaisiin. Suurvaltapolitiikasta oli kysymys vuoden 1980 Moskovan ja vuoden 1984 Los Angelesin kisoissa. Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton johdolla toteutetut boikotit vetivät mukaansa useita kansakuntia kylmän sodan rintamalinjoissa.

Kiistat edustuskelpoisuudesta ovat olleet olympialiikkeen arkipäivää. "Maiden sisäisiin mittelöihin" ovat ajautuneet Koreat, Saksat sekä Kiinan kansantasavalta ja Taiwan. Etelä-Afrikka suljettiin olympialaisten ulkopuolelle sen harjoittaman omien kansalaistensa syrjintäpolitiikan vuoksi.

Yhteisille olympiakentille rientäminen ei ole ollut aina itsestään selvää. Berliinin olympialaiset synnyttivät omat varjokisansa, jotka saivat nimekseen "The Barcelona Popular Olympiad". Urheilun lisäksi kilpailuihin oli suunniteltu runsaasti muuta kulttuuriohjelmää. 19.7. avatut kisat päättyivät lyhyeen, sillä jo seuraavana päivänä syttyi Espanjan sisällissota keskeyttäen kaikki kisatoimet. Kansainvälinen työväenliike vetäytyi jo 1920-luvulla omiin olympialaisiinsa. Pitipä työväenliikkeen jakaa urheilijansa aatesuuntausten mukaisesti eri kentille.

Kisojen järjestämisoikeuksia on kyseenalaistettu. Ennen Berliinin olympialaisia nousi eri puolilta kritiikkiä, joka kohdistui natsien harjoittamaan politiikkaan. Voimakkaimmillaan natsien propagandassa kehoitettiin kilpakentillä kamppailemaan arjalaisen rodun puolesta "mustia puolieläimiä vastaan". Ulkoisen painostuksen edessä saksalaiset lupasivat ottaa

joukkueeseensa myös juutalaisia. Hitlerin propagandakisoista jäivät pois Palestiina ja Tšekkoslovakian jalkapallojoukkue.

Kaikkialla ei ole otettu olympiakisojen järjestäsoikeuksia vastaan riemusta kiljähdellen. Innsbruckissa sittemmin pidetyt vuoden 1976 talvikisat myönnettiin kuusi vuotta aikaisemmin Denverille. Voimakkaan vastustuksen seurauksena osavaltiossa oli pantava toimeen kansanäänestys. Ylimääräisiä menoja ja veronkorotuksia pelänneet paikalliset asukkaat pääsivät tavoitteeseensa ja uudeksi kilpailupaikaksi valittiin Innsbruck.

Mexicostakin löytyivät omat kisojen vastustajat 1960-luvun lopulla. Arviolta 10 000 opiskelijaa osallistui opiskelijaliikeshdintään, jonka yhtenä tarkoituksena oli myönnettyjen kisojen vastustaminen. Järjestysvallan ja opiskelijoiden välisissä yhteenotoissa yli 250 ihmistä kuoli ja tuhatkunta loukkaantui.

Olympiajulkisuuden käyttäjät

Kansallisessa urheilukertomuksessamme Tukholman vuoden 1912 kisat saavat suuren merkityksen. Noissa kisoissahan Suomi sanottiin juostun **Hannes Kolehmainen** johdolla maailmankartalle. Urheilumenestyksessä nähtiin vastaavuus kansakunnan itsenäiselle olemassaolon oikeutukselle. Kirjoittipa **Lauri "Tabko" Pihkala** kyseisistä kisoista, että *"niiden ylimpänä isäntänä oli maanvaari Kustaa V, ja niiden kuninkaana savolainen paimenpoika Hannes"*.

Maailmanlaajuisen median myötä olympialaisten hyödyntämistä tarkoituseriensä ajamiseen ovat pohtineet lukuisat järjestöt. Olympiahistorian rajuimman iskun toteuttivat Münchenin olympialaisissa syyskuun 5. päivänä 1972 arabiterroristit. Olympiakylässä Israelin joukkueen kimppuun tehdyn hyökkäyksen seurauksena 11 israelilaista, yksi saksalainen poliisi ja viisi terroristia menettivät henkensä. Musta syyskuu -järjestön sissit pyrkivät toimillaan siihen, että Israel olisi vapauttanut vankiloistaan yli 200 palestiinalais-sissiä.

Münchenin tapahtumien jälkeen olympialaisten turvatoimia on jatkuvasti kiristetty. Myös kesän 1996 Atlantan kisoissa pelättiin erilaisia terrori-iskuja. Kisarauhan rikkoi olympiapiuistoon sijoitettu pommii, joka surmasi kaksi paikalla ollutta ihmistä.

Politisoituneet suorituspaikat

Poliittinen kamppailun laineet ovat läikkyneet myös olympialaisilla suorituspaikoilla. Melbournen olympialaisten vesipalloaltaaseen heijastuivat Unkarin kansannousun tukahduttamisen tapahtumat. Unkarin voittaessa Neuvostoliiton 4-0 sääntökirjainten noudattamisesta ei ollut minkäänlaista tietoa. Veriseksi muodostunut ottelu jouduttiin keskeyttämään myös yleisön levottomuuden vuoksi. Neuvostoliiton joukkue pääsi kisapaikalta poliisiketjujen suojaamana.

Helsingin kisoissa neljä vuotta aiemmin saivat Neuvostoliiton jalkapalloilijat kuulla isännän ääntä. Ennen Tampereella pelattua ottelua Jugoslaviaa vastaan oli kantautunut itsensä **Josef Stalinin** viesti välttämättömästä voitosta. Neuvostoliiton hävitessä saivat pelaajat pakata laukkunsa ja matkata takaisin kotimaahansa. Pelaajien saapuessa perille ei vastaanottokomitea ollut paikalla.

Mielenosoituksiakin kentällä on nähty. Mexican kisojen 200 metrin palkintojenjaossa yhdysvaltalaiset pikajuoksijat **Tommie Smith** ja **John Carlos** ilmaisivat mieltään nostamalla nyrkkiin puristetut mustahanskaiset kätensä ylös. Monet USA:n mustat urheilijat saivat maksaa laskun esittämistään mielipiteistä, sillä heidät poistettiin olympiakylästä.

Olympialaisia on maailmanlaajuisena mediatapahtumana hyödynnetty myös erilaisiin mielenilmaisuihin. Barbara Rotbraut-Player väritti omalla rauhansanomallaan Helsingin kisojen avajaisia 1952.

Vilpistelijät ja uhrit

Kaikki eivät ole piitanneet olympiavalloista ja toimineet kisailussa reilun pelin hengessä. Pitkäkestoinen ja stadionin valvovien silmien ulkopuolinen maratonkilpailu on synnyttänyt jatkuvaa vilpistelyä. Vuoden 1900 Pariisin olympialaisissa esitettiin syytteitä, että ranskalaiskatsojat olivat viittoja kääntelemällä eksyttäneet juoksijoita reitiltä. Kisojen ranskalaisen voittajan ja parhaan ulkomaalaisen kilpailijan eroiksi tulikin peräti 37 minuuttia. Neljä vuotta myöhemmin St. Louisin voittajanakin jo juhlittu **Fred Lorz** osoittautui varsinaiseksi vilpistelijäksi. Presidentin tyttärenkin kuvaama sankari oli taittanut huomattavan osan matkasta auton kyydissä. Aivan uusi Lorzin temppu ei ollut, sillä neljä vuotta aiemmin kreikkalainen **Harilaos Vasilakos** oli matkannut maratoniaan hevoskyydillä.

Viimeisten vuosikymmenten olympialaisistakaan vilppiä ei ole onnistuttu kokonaan poistamaan. Münchenin olympialaisissa 1972 kyseenalaiseen kuuluisuuteen ylsi venäläinen 5-ottelija **Boris Onitsenko**, joka oli rakentanut miekkaansa aivan omat "ylimääräisiä osumia" tuottavat virtapiirinsä. Moskovan olympialaisissa kotimaan heittäjät keihästelivät suotuisissa tuulissa. Epäiltiin, että järjestäjät avasivat stadionin suuria portteja sopivien ilmanvirtausten aikaansaamiseksi omille heittäjille. Kokonaan oma lukunsa olisivat lukuisat olympian doping-tapaukset, joista kuuluisin on **Ben Johnsonin** kärehtäminen Soulin kisoissa vuonna 1988.

Nykyajankin olympialaiset ovat vaatineet niin ihmis- kuin eläinuhrejakin. Ateenassa pidetyissä "ensimmäisissä" kisoissa urheilijat ilmoittautuivat osanottajiksi yleisötungoksen keskeltä ja lähtivät samalla juoksemaan. Kahden mailin juoksussa poljettiin yksi ateenalainen nuorukainen kuoliaaksi. Portugalilainen maratoonari **Francesco Lazaro** menehtyi vuonna 1912 Tukholmassa auringonpistokseen. Rooman kisoissa 1960 tanskalainen pyöräilijä **Knud Enemark-Jensen** menehtyi maantiepyöräilyn joukkuekilpailussa. Eläinuhreja olivat Mexican kisoissa 1968 ohuessa ilmanalassa uupuneet hevoset.

Olympialiikkeen kritiikki

Olympialiikkeen demokraattisuus on ollut jatkuvasti kritiikin hampaissa. Jo liikkeen perustajan paroni Coubertinin ajatukset synnittävät ristiriitaisia tuntemuksia. Sukupuolten tasa-arvon edistämisestä paronia ei voi kehua, sillä eettisiin syihin vedoten hän vastusti naisten tulemistä olympian kentille.

Coubertin liitti urheiluun myös poliittisia pyrkimyksiä. Ensimmäisiin kisoihin osallistumisen tärkeyttä perustellessaan paroni näki, että ranskalaisille tarjoutui kisakentillä mahdollisuus kostaa saksalaisille neljännesvuosisata aiemmin koettu sotatappio. Ateenan 1896 kisoihin saksalaiset suostuivat tulemaan vasta, kun Coubertin lähetti keisari **Wilhelm II:**lle anteeksipyyntö. Ihmeteltäviä Coubertinin näkemykset eivät olleet sikäli, että paroni näki juuri urheilussa piilevän mahdollisuuden osoittaa yksilöjen välisen erilaisuuden oikeudenmukainen perusta. Sotiakaan ei tarvittaisi, jos kansojen väliset voimasuhteet voitaisiin ratkaista stadioneilla.

Amatöörikysymys on ollut hiertävä kivi olympialiikkeen kengässä. Kisojen alkuvuosikymmeninä käytiin kamppailua siitä, ketkä luokiteltiin ammattilaisiksi ja samalla kilpailujen ulkopuolelle. Kuuluisan olympiasääntöjen 26. pykälän ensimmäiseksi "uhriksi" joutui yhdysvaltalainen **James Thorpe**, joka menetti vuoden 1912 Tukholman kisoissa saavuttamansa 5- ja 10-otteluiden kultamitalit. Suomalaisten kiukkaa nostatti vuonna 1932 tehty päätös **Paavo Nurmen** julistaminen ammattilaiseksi. Ruotsalaisen IAAF:n puheenjohtajana toimineen **J.S. Edströmin** myötävaikutuksella tehty päätös viilensi Suomen ja Ruotsin urheilujohdon välejä siinä määrin, että yleisurheilusuhde katkesivat lähes kolmeksi vuodeksi. Suomen puolelta pääarkkitehtinä kiistassa toimi silloinen SUL:n puheenjohtaja **Urho Kekkonen**. 1970-luvulla käytiin viimeistä taistoa ammattilaisuutta

vastaan. Itävaltalainen laskettelija **Karl Schranz** sai kokea karvaasti olympialiikkeen tuomion. Hänet julistettiin ammattilaiseksi vuonna 1972 juuri ennen Sapporon talvikisoja.

Joukkuelajeissa amatööriky symys ratkaistiin pitkään siten, että ammattilaiset pysyttelivät kokonaan kilpailujen ulkopuolella. Tiedämme, miten tämänkin menettelyn suhteen myöhemmin kävi. Palloilijoiden ammattilaisuudesta otettiin tosin yhteen jo 1920- ja 1930-lukujen taitteessa. Kansainvälinen jalkapalloliitto FIFA ja KOK keskustelivat ankarasti pelaajien oikeuksista menetettyjen työtuntien korvauksiin. Kiistan seurauksena vuoden 1932 kisoissa ei nähty jalkapalloa.

Taloudellisiin vaikeuksiin ajautunut olympialiike joutui antamaan periksi niin kaupallisuudelle kuin siihen liittyvälle ammattilaisuudelle. Kilpailun kiristytessä myös muut lieveilmiöt ovat kulkeutuneet uusin muodoin olympia-areenoille. Brittiläiset toimittajat **Vyv Simson** ja **Andrew Jennings** pääsivät aina lakitupaan saakka arvostellessaan olympialii-kettä vallan, rahan ja dopingin läpätunkemaksi. Taloudellisen saalistuksen edessä olympialiike olisikin joutunut antautumaan ja luopumaan periaatteistaan. Brittien mukaan tämän on mahdollistanut se, että olympialiikkeessä ei ole minkäänlaista alhaalta päin tulevaa demokraattista kontrollia.

Laukauksia ja kyyhkyjä

Olympialiikkeen avajaisseremonioihin kuuluneet tykinlaukaukset ja rauhankyyhkyt symbolisoivat oivallisesti koko olympialii-kettä. Tulevaisuudessakin kansainvälisen yhteistyön ja -ymmärryksen ohella olympialiike tulee sisältämään omat jännitteensä ja ristiriitansa. Mammuttimaisiksi paisuneiden olympialaisten kutsuun myönteisesti vastaavien lisäksi myös käytäntöjä ja toimintatapoja arvostelevat kritiikot löytävät tiensä olympian porteille.

Lähteet

Blom K. Arne & Lindroth, Jan, Idrottens historia. Från antika arenor till modern massrörelse. SISU idrottsböcker. Skogs Grafiska Ab. 1995.

Itkonen, Hannu, Liikunta kulttuurien kohtauspaikkana. Teoksessa Itkonen, Hannu & Nevala, Arto, (toim.) Liikunnan vuoksi. Näkökulmia liikuntakulttuurin muutokseen. Kannus. 1991.

Itkonen, Hannu, Mitta hihassa, piikki lihassa. Urheiluvilpin esitutkinta. Liikuntatieteellisen Seuran Impulssi VI. Tampere. 1994.

Kempas, Martti, Pyhä urheilu. Senttejä ja sekunteja, kamppailuja ja ristiriitoja. Vaihtoeh-toisen kehityksen tie liikuntakulttuurissa. Vaasa. 1986.

Krüger, Arnd, Die Olympischen Spiele 1936 und die Weltmeinung. Ihre aussenpolitische Bedeutung unter besonderer Berücksichtigung der USA. Sportwissenschaftliche Arbeiten. Band 4. Germany. 1972.

Lincoln, Allison, The Politics of Sport. Manchester. 1986.

Nygrén, Helge, Politiikkaa olympian ympyröissä. Helsinki. 1977.

Nygrén, Helge, Punainen olympia. TUL kansainvälisen työläisurheilun vaiheissa 1920-1930-luvuilla. Helsinki. 1969.

Nygrén, Helge & Siukonen, Markku, (toim.) Suuri olympiateos 1-4. Keuruu

Peiffer, Lorenz, Turnunterricht im dritten Reich. Erziehung für den Krieg? Köln. 1987.

Olin, Kalevi, Yhteisymmärrystä. Kulttuurit kohtaavat liikunnassa. Teoksessa Itkonen, Hannu (toim.) Kulttuuri-LETE. Kirja yhteisöille. Turku. 1994.

Rocchi, Giovanna Daverio, Olympia - urheilu ja kisat Kreikan kaupunkivaltioissa. Teoksessa Urheileva ja leikkivä ihminen. Muchembled Robert (ed.) Saksa. 1995.

Simmons, Vyv & Jennings, Andrew, The Lords of the Rings. Power, Money & Drugs in the Modern Olympics. Great Britain. 1992.